

ศิลปะสื่อผสมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากความหลากหลายทางเพศ ภายใต้แนวคิด “โลกของฉัน”¹

received 15 NOV 2023 revised 8 FEB 2024 accepted 15 FEB 2024

อุสุมา พันไพศาล

นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปศึกษา

สาขาวิชาศิลปศึกษาและการออกแบบ

คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พิศมัย อวาทกุลพาณิชย์

รองศาสตราจารย์

ภาควิชาศิลปะไทย สาขาวิชาการออกแบบ

คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์ “ศิลปะสื่อผสมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากความหลากหลายทางเพศภายใต้แนวคิด “โลกของฉัน”” เป็นผลงานสร้างสรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการปลดปล่อยตนเองจากพันธนาการทางความรู้สึกในอดีต จากสรีระร่างกายภายนอก ซึ่งได้สะท้อนและถ่ายทอดความรู้สึกและทัศนคติเชิงลบของตนในฐานะผู้มีความหลากหลายทางเพศ ดำเนินการวิจัยด้วยการรวบรวมวัสดุที่สามารถนำมาเชื่อมโยงการสร้างสรรคงานศิลปะ และออกแบบร่างและทดลองสร้างผลงาน ในขณะเดียวกันได้ใช้เทคนิค รูปแบบ รวมถึงวิธีการสร้างประกอบขึ้น เป็นประติมากรรมรูปคนครึ่งตัวจากโครงเหล็กและผ้าแคนวาส นำเสนอความรู้สึกและความปรารถนาต่อการเป็นเพศชายที่ถูกปกปิดอยู่ภายในใจ ผ่านท่าทางและอากัปกริยาการนั่ง รวมถึงการผูกมัดด้วยเชือกแบบ “ชิบารี” ที่ให้ความรู้สึกต้องปกปิดการสื่อสารอย่างมีพลัง

ผลการแสดงนิทรรศการ “โลกของฉัน” ผ่านผลงาน “ไอ้เปียร์” พบว่า จากการเฝ้าสังเกตพฤติกรรม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมถึงการสะท้อนกลับของผู้เข้าชมที่แสดงออกด้วยมานั้น สนับสนุนแนวคิดตามวัตถุประสงค์ ผู้ชมรับรู้ความรู้สึกและทัศนคติเชิงลบด้วยสีหน้าเศร้าสร้อยและมีน้ำตา บางท่านเดินเข้ามาสนทนาด้วยคำพูดที่ให้กำลังใจที่ผ่านเรื่องราวสะท้อนใจแบบนี้ บางท่านเอามือลูบแขนตนเอง บางท่านนั่งกอดเข้าด้วยแหวดตาที่โศกเศร้า นอกจากนี้ ผู้เข้าชมบางท่านยื่นมือไปกับผลงานเป็นเวลานานประหนึ่งเป็นเนื้อเดียวกับผลงาน แหวดตาที่แสดงออกมานั้นค่อนข้างดูครุ่นคิด โศกเศร้า และแสดงออกด้วยสีหน้าด้วยความรู้สึกทศทางเดียวกันกับผลงาน บางท่านให้ความสนใจในการถ่ายภาพที่มีภาพเคลื่อนไหวฉายลงไปเสมือนเป็นการเฝ้าดูบันทึกความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นที่ต้องการนำเสนอ

คำสำคัญ: ศิลปะสื่อผสม, ความหลากหลายทางเพศ, โลกของฉัน

¹บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศิลปะสื่อผสมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากความหลากหลายทางเพศภายใต้แนวคิด “โลกของฉัน”

Mixed Media Art Inspired by Gender Diversity under The Concept of “My World”¹

Usuma Punpaisan

Doctoral Degree Student

Program in Art and Design,

Faculty of Fine Arts, Chiang Mai University

Pitsamai Arwakulpanich

Associate Professor

Department of Thai Arts,

Faculty of Fine Arts, Chiang Mai University

Abstract

Dissertation topics “Mixed Media Art Inspired by Gender Diversity under The Concept of “My World” is a creative work. The objective is to free oneself from the bondage of feelings that create discomfort from the external body. which reflects their negative feelings and attitudes as a person of diverse sexualities Conduct research by collecting materials that can be linked to create works of art. Then design a sketch and try creating the work. At the same time, techniques, styles, and construction methods were used to create a half-body sculpture from a steel frame and canvas fabric. Presenting the feelings and desires of being a male that are hidden inside through postures and sitting postures. Including being tied with rope in the “Shibari” style, the feeling of having to conceal is communicated in a powerful way.

The results of the exhibition “My World” through the work “Ai Beer” found that from observing behavior and exchanging ideas, including the reflections of the visitors who expressed it. Support ideas according to their objectives. Viewers recognize negative feelings and attitudes with sad and tearful facial expressions. Some people walked up and talked with words of encouragement, having gone through such a heartbreaking story. Some people rubbed their hands on their own arms. Some sat and hugged their knees with sad looks in their eyes.

¹This research article is part of the dissertation entitled Mixed Media Art Inspired by Gender Diversity Under the Concept of “My World”

Moreover, some visitors stood motionless for a long time, as if they were one with the work. The expression in his eyes is rather pensive, sad, and his facial expression has the same feeling as the work. Some people are interested in photography that has moving images projected onto it, as if they are watching a recording of the pain that has occurred that they want to present.

Keywords: Mystical Belief, Value of Faith, Installation Art

บทนำ

ข้าพเจ้าเป็นบุคคลหนึ่งที่อยู่ในกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+) และไม่พึงพอใจและไม่ปรารถนาใน สรีระเพศหญิงของตนเอง ตลอดเวลาข้าพเจ้าได้พยายามเปลี่ยนแปลงสรีระในภายนอกโดยเฉพาะร่างกายตนเอง เพื่อให้เป็นเพศชาย แต่กลับขัดต่อความรู้สึกของครอบครัวข้าพเจ้าที่ได้แสดงความรู้สึกออกมาว่า ‘ไม่เห็นด้วย’ เฉกเช่นเดียวกับปัญหาของผู้มีความหลากหลายทางเพศมักพบเจอในสังคมไทย นั่นคือการยอมรับจากคนใน ครอบครัว การเคารพในความต้องการของพ่อแม่ และการรักษาชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล ซึ่งถูกยึดโยงว่าเป็นรากฐาน ในการดำรงชีวิตของสังคมไทย ยิ่งไปกว่านั้น ผู้มีความหลากหลายทางเพศยังได้รับแรงกดดันจากครอบครัวให้ แต่งงานกับเพศตรงข้าม เนื่องจากค่านิยมในสังคมยังคงเป็นบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับทั้งทาง สังคมและทางกฎหมาย ส่งผลให้ผู้มีความหลากหลายทางเพศร้อยละ 92.9 ไม่กล้าเปิดเผยตัวตนต่อครอบครัวแต่ เลือกรับการเปิดเผยกับผู้อื่นมากกว่า (United Nations Development Programme, 2021) ซึ่งประสบการณ์ ดังกล่าวได้สร้างความรู้สึกเจ็บปวด และความรู้สึกอึดอัดที่ต้องอดทนกับการไม่ยอมรับของครอบครัว และต้องหา ทางออกด้วยการทำร้ายร่างกายตนเอง จนนำไปสู่ความไม่ปรารถนาจะมีชีวิตอยู่อีกต่อไป ทุกครั้งที่มีการสนทนา กับครอบครัวเรื่องความต้องการให้ข้าพเจ้าแสดงออกทางตามเพศภาพดั้งเดิมนั้นได้สร้างความรู้สึก “แปลกปลอม” ซึ่งสวนทางกับความรู้สึกภายในจิตใจของข้าพเจ้าที่เต็มไปด้วยความรู้สึกที่ต้องการ “ปกปิด” ตัวตนที่มีลักษณะ เพศชายซึ่งมีอยู่อย่างเต็มเปี่ยมตลอดมา ข้าพเจ้าพยายามแสดงออกถึงตัวตนของข้าพเจ้าให้ครอบครัวยอมรับ แต่ความคิดความปรารถนาของครอบครัวที่ข้าพเจ้าได้รับกลับตรงกันข้าม จึงทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเป็น สิ่ง “แปลกปลอม” ที่ไม่ควรมีชีวิต เมื่อระยะเวลาผ่านไปนานวันขึ้นยิ่งสร้างความรู้สึกอึดอัดมากเป็นพิเศษ และ ความรู้สึกของความปรารถนาที่จะเป็นชายนั้นได้แสดงออกชัดเจนมากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นถึงประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องและรู้สึกกับเพศสรีระของตนเอง รวมถึงการนิยามชีวิตของตนเอง ในแต่ละช่วงเวลา “แปลกปลอม-ปกปิด” ความปรารถนาในความเป็นตัวตนที่ส่งสมมาตลอดชีวิตในการแสดงออก ในอัตลักษณ์ของเพศชายที่ชัดเจน รวมถึงความรู้สึกเชิงลบที่มีในจิตใจ ความอึดอัดที่มีต่อครอบครัวผสมผสานและ ร่วมกันกำหนดแนวคิดและแรงบันดาลใจในการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสมที่สะท้อนความรู้สึกและ ทศนคติเชิงลบของตนในฐานะที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ เพื่อสร้างการรับรู้และสะท้อนความเป็นตัวตน ของข้าพเจ้า ผ่านงานศิลปะสื่อผสมดังกล่าวข้างต้น ภายใต้แนวคิด “โลกของฉัน” ต่อสาธารณชน

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสมที่สะท้อนความรู้สึกและทัศนคติเชิงลบของตนในฐานะที่เป็นผู้ที่มีความ หลากหลายทางเพศ ผ่านประสบการณ์ชีวิตของตนเองสู่สาธารณะ

การสร้างสรรคผลงาน

ศิลปะสื่อผสมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากความหลากหลายทางเพศภายใต้แนวคิด “โลกของฉัน” เป็นผลงานสร้างสรรค์นำเสนอเรื่องราวความรู้สึกสื่อถึงอัตลักษณ์ทางเพศที่ข้าพเจ้านำเสนอจากประสบการณ์ของความรู้สึก “แปลกปลอม” ในเพศสรีระเพศหญิงของตนเองที่ติดตัวมาแต่กำเนิด และต้อง “ปกปิด” ความเป็นเพศชาย โดยนำทั้งสองความรู้สึกร่วมกันกำหนดแนวคิดและการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบผลงานศิลปะสื่อผสมบูรณาการรูปแบบของศาสตร์และสื่อทางศิลปะต่าง ๆ ที่นำมาใช้ร่วมกันเพื่อสร้างความหมายที่สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

สิ่งลึกลับและบริบทที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงาน

“แปลกปลอม” คือความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับข้าพเจ้า เป็นความรู้สึกที่เชื่อมโยงกับความเป็นเพศชายที่อยู่ในร่างกายของเพศหญิงที่มีโดยกำเนิด ความ “แปลกปลอม” ที่มีต่อสรีระร่างกายได้เชื่อมโยงเรื่องราวและประสบการณ์ที่ปรารถนาการเปลี่ยนแปลงทางภายนอก แต่ไม่สามารถเปิดเผยหรือแสดงตัวตนได้ จนนำมาซึ่งความรู้สึกของการต้อง “ปกปิด”

“ปกปิด” เป็นความปรารถนาในใจของข้าพเจ้า ความต้องการเป็นเพศชายได้ถูก “ปกปิด” ไว้ภายใต้เพศสรีระหญิงอย่างอึดอัดมาเนิ่นนาน ก่อให้เกิดความรู้สึกร้าวกับการผูกมัด พันธนาการและยึดรั้งไว้ โดยการพันธนาการนั้นทำให้ต้องยอมจำนนต่อครอบครัวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงนำความรู้สึกเชิงลบดังกล่าวเชื่อมโยงกับศิลปะการมัดเชือก “ชิบารี” (Shibari) ที่แสดงถึงความเป็นเชลยผู้ถูกมัด แต่อีกนัยหนึ่งเป็นการแสดงอำนาจที่เหนือกว่าของผู้สั่งมัด (Unlockmen, 2019) นอกจากนี้ ผลงานสร้างสรรค์ของฟาบีโอ เดมอทธา (Fabio DaMotta) ศิลปินชาวบราซิลที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปะผ่านภาพถ่าย ได้นำเสนอเรือนร่างเปลือยเปล่าที่ถูกมัดตรึงแขนไขว้หลังอย่างแน่นหนาและมีดอกไม้ประดับบนร่างกายเพื่อนำเสนอความอึดอัด แต่ในขณะเดียวกันความรู้สึกเหล่านั้นได้ถูกลดทอนลงด้วยความงามและความบอบบางของดอกไม้ (Chiewpimolporn, 2021) สอดคล้องกับศิลปินชาวสิงคโปร์ จิมมี ออง (Jimmy Ong) ที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยการนำเชือกมารัดรั้งสร้างพันธนาการบนร่างประติมากรรมคน ซึ่งจัดแสดงขึ้นที่หอศิลป์แห่งชาติสิงคโปร์ (National Gallery Singapore) นำเสนอความรู้สึกที่อึดอัดของเชลยที่ถูกจองจำและไร้ซึ่งอิสรภาพ รวมถึงลักษณะและรูปแบบของการมัดเชือกอันเปรียบเสมือนความ “แปลกปลอม” ที่พันธนาการร่างกายไว้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การใช้ชีบาชิในเชลยของญี่ปุ่น และผลงานศิลปะที่มีความเกี่ยวข้องกับ

Note: From © Usuma Punpaisan 15/01/2023

การ “ปกปิด” ที่ต้องยอมจำนนต่อความต้องการของครอบครัวได้ก่อให้เกิดความรู้สึกอึดอัดสะสมยาวนานโดยเฉพาะช่วงวัยรุ่น หลายครั้งที่ข้าพเจ้ามีปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว เนื่องจากเกิดความรู้สึกอึดอัดและไม่สามารถระบายถ่ายทอดออกมาให้ใครฟังได้ การเขียน “บันทึกประจำวัน” จึงเป็นเพียงสิ่งเดียวที่ข้าพเจ้าใช้ระบายความรู้สึกที่ต้องอดทนต่อความอึดอัดและความเจ็บปวดในจิตใจที่ครอบครัวไม่ยอมรับในตัวตนของข้าพเจ้าโดยไม่สามารถบอกเล่าหรือถ่ายทอดระบายออกกับผู้ใดได้ บันทึกประจำวันจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ข้าพเจ้าได้บรรเทา ผ่อนคลาย และระบายความทุกข์ผ่านร่องรอยผ่านตัวหนังสือ และลายเส้นของการปลดปล่อยความรู้สึกที่ขีดเขียนระบายความรู้สึกต่าง ๆ ของข้าพเจ้าที่เกิดขึ้นต่อครอบครัว ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ตัวอย่างบันทึกประจำวันของข้าพเจ้าในช่วงวัยรุ่น

Note: From © Usuma Punpaisan 26/08/2023

นอกจากการนำข้อมูลจากบันทึกประจำวันส่วนตัวข้างต้นมาประกอบสร้างผลงานศิลปะสื่อผสมชุดนี้แล้ว ข้าพเจ้ายังมีความสนใจที่จะนำภาพเคลื่อนไหวของตนเองขณะที่อยู่ในวัยทารก ซึ่งคุณพ่อเป็นผู้ถ่ายไว้มาร่วมใช้ในผลงานชุดนี้เพื่อร่วมกันทำงานและสร้างความหมายต่อไป ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ภาพเคลื่อนไหวในวัยเด็กของข้าพเจ้า

Note: From © Usuma Punpaisan 26/08/2023

การสร้างสรรคผลงานศิลปะในชุดนี้ จำเป็นต้องใช้ข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของตนเอง นำมากำหนดเป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์ การสร้างภาพร่าง และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน ดังนี้

แนวความคิดในการสร้างสรรค์

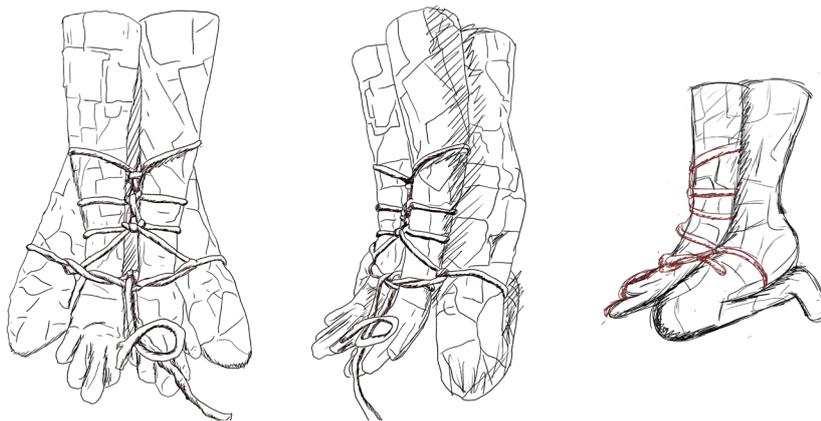
ข้าพเจ้าต้องการถ่ายทอดเรื่องราวและประสบการณ์ของตนเองผ่านผลงานศิลปะสื่อผสมสร้างสรรค์ขึ้นภายใต้แนวคิดเรื่องความหลากหลายทางเพศกับการยอมรับของคนในครอบครัว สะท้อนความรู้สึกเชิงลบที่เกิดขึ้นและสะสมภายในจิตใจของตนเองตั้งแต่วัยเยาว์จนถึงปัจจุบันออกสู่สาธารณะ

การสร้างภาพร่าง

เริ่มจากการนำแนวความคิดมาถ่ายทอดเป็นภาพร่าง โดยมีทั้งภาพร่างในเบื้องต้นและพัฒนาไปสู่ผลงานที่จะผลิตสร้างสรรค์ทั้งภาพร่างด้วยมือ (Free Hand) และการจัดทำภาพร่างด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ภาพร่างของผลงานศิลปะสื่อผสมชุดนี้ กำหนดให้มีลักษณะที่แสดงถึงท่วงท่าและอากัปกริยาของการนั่งคุกเข่า โดยมีถูกมัดตรึงในลักษณะถูกจองจำ ยอมจำนนและหมดอิสรภาพ ซึ่งได้รับอิทธิพลจาก “ชิบารี” ซึ่งเป็นรูปแบบของการพันธนาการนักโทษที่กระทำผิดในสมัยเอโดะ ดังภาพที่ 4 และภาพที่ 5

ภาพที่ 4 ภาพนักโทษถูกมัดด้วยเชือก
Note: From Jitpornasawan, 2022

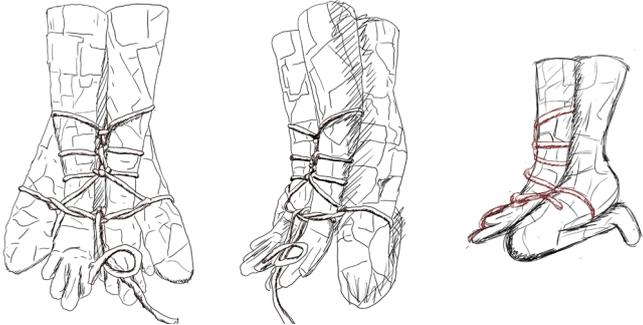
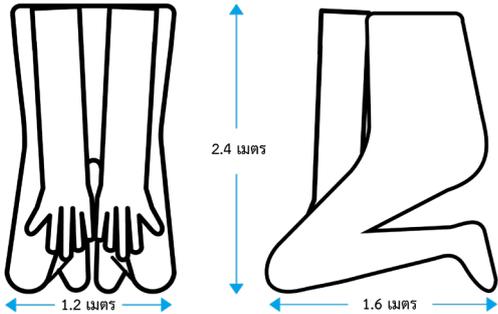

ภาพที่ 5 ภาพร่างของประติมากรรมร่างคนคุกเขา
Note: From © Usuma Punpaisan 27/01/2023

การสร้างสรรค์ผลงาน

การสร้างสรรค์ผลงานตามนิยามของแนวคิดได้ร่วมกำหนดความหมายเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ของตนเองดังที่ได้กล่าวข้างต้น ประกอบสร้างขึ้นเป็นผลงานศิลปะสื่อผสมชื่อ “ไอ้เปียร์” ประกอบขึ้นเป็นประติมากรรมรูปร่างคนจากผ้าแคนวาส เชือก ลวด เส้นด้าย และสีอะคริลิก ร่วมกับการนำภาพเคลื่อนไหวเข้ามาปรากฏลงบนชิ้นงานเพื่อสร้างสรรค์ และสนับสนุนแนวความคิดดังกล่าว ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน

รายละเอียดการสร้างสรรค์ผลงาน	
1. การกำหนดภาพร่างผลงาน	 <p>ภาพที่ 6 รายละเอียดขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน (1) Note: From © Usuma Punpaisan 27/01/2023</p>
2. ภาพร่างเพื่อขึ้นโครงลวดกำหนด สัดส่วน 12 x 16 x 2.4 เมตร	 <p>ภาพที่ 7 รายละเอียดขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน (2) Note: From © Usuma Punpaisan 27/01/2023</p>
3. โครงประติมากรรมคนจากลวด	 <p>ภาพที่ 8 รายละเอียดขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน (3) Note: From © Usuma Punpaisan 27/01/2023</p>

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน (ต่อ)

รายละเอียดการสร้างสรรค์ผลงาน	
<p>4. หุ้มโครงด้วยโฟมแบบบาง</p>	 <p>ภาพที่ 9 รายละเอียดขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน (4) Note: From © Usuma Punpaisan 27/01/2023</p>
<p>5. การเก็บรายละเอียดของโครง ประติมากรรมคน</p>	 <p>ภาพที่ 10 รายละเอียดขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน (5) Note: From © Usuma Punpaisan 27/01/2023</p>

Note: From © Usuma Punpaisan 27/01/2023

ผลงาน “ไอ้เปียร์”

ผลงาน “ไอ้เปียร์” เป็นการนำเสนอความรู้สึกของข้าพเจ้าที่นำเสนอผ่านผลงานประติมากรรมรูปคนนั่งคุกเข่า แขนมือและตรึงแขนด้วยเชือกไว้หว่างขาโดยสร้างจากโครงเหล็กและผ้า ซึ่งตัวหุ่นประกอบขึ้นจากลวดขนาดต่าง ๆ ที่ห่อหุ้มผิวภายนอกด้วยผ้าแคนวาสที่เย็บปะและประกอบต่อกันทีละผืน ทั้งร่องรอยของการเย็บที่ขรุขระไม่เรียบเนียน สื่อถึงความไม่สมบูรณ์แบบในตัวตนของข้าพเจ้า ผลงานชุดนี้นำเสนอความเป็นชายที่ถูก “ปกปิด” ผ่านความรู้สึกที่อึดอัดและต้องยอมจำนนจนหาคำอธิบายเปรียบเปรยไม่ได้ ชิ้นงานประติมากรรมมีขนาดที่ใหญ่กว่าตัวข้าพเจ้าค่อนข้างมาก ซึ่งแทนความรู้สึกอึดอัดและบีบคั้นอย่างมากมายที่สะสมไว้ในร่างกายของข้าพเจ้า โดยประติมากรรมมีลักษณะอยู่ในท่านั่งคุกเข่า แขนมือเป็นท่วงท่าที่แสดงออกของการจำนนยอมแพ้ และตรึงแขนด้วยเชือกไว้หว่างขา ด้วยการมัดเชือกแบบ “ชิบารี” ที่เป็นการมัดในรูปแบบของพันธนาการ ก่อให้เกิดความรู้สึกที่อึดอัดเหมือนเชลยที่ถูกจองจำไร้อิสระภาพและขาดเสรีภาพ การใช้ผ้าดิบพันเป็นเกลียวเชือกมัดตรึงประติมากรรม

รูปคน แทนความรู้สึกแปลกปลอมต่อเพศสรีระของตนเองถูกถ่ายทอดผ่านเส้นเชือกที่อยู่บนประติมากรรมนี้ เหมือนบันทึกประจำวันที่ถ่ายทอดเรื่องราวในชีวิตของข้าพเจ้าผ่านภาพเคลื่อนไหวและข้อความที่ถูกบันทึกความรู้สึกไว้ ด้วยการนำภาพเคลื่อนไหวในวัยเด็กของข้าพเจ้าที่ครอบครัวบันทึกเอาไว้ ร่วมกับข้อความที่บันทึกด้วยความรู้สึก อึดอัดและเจ็บปวดที่ต้องอดทนในช่วงเวลานั้น โดยนำมาร้อยเรียงต่อกันและฉายลงบนประติมากรรมรูปคนเพื่อต่อยอดความรู้สึกที่ต้องยอมจำนนต่อความเป็นเพศหญิงของตนผ่านผลงาน “ไอ้เปียร์” ดังภาพที่ 11

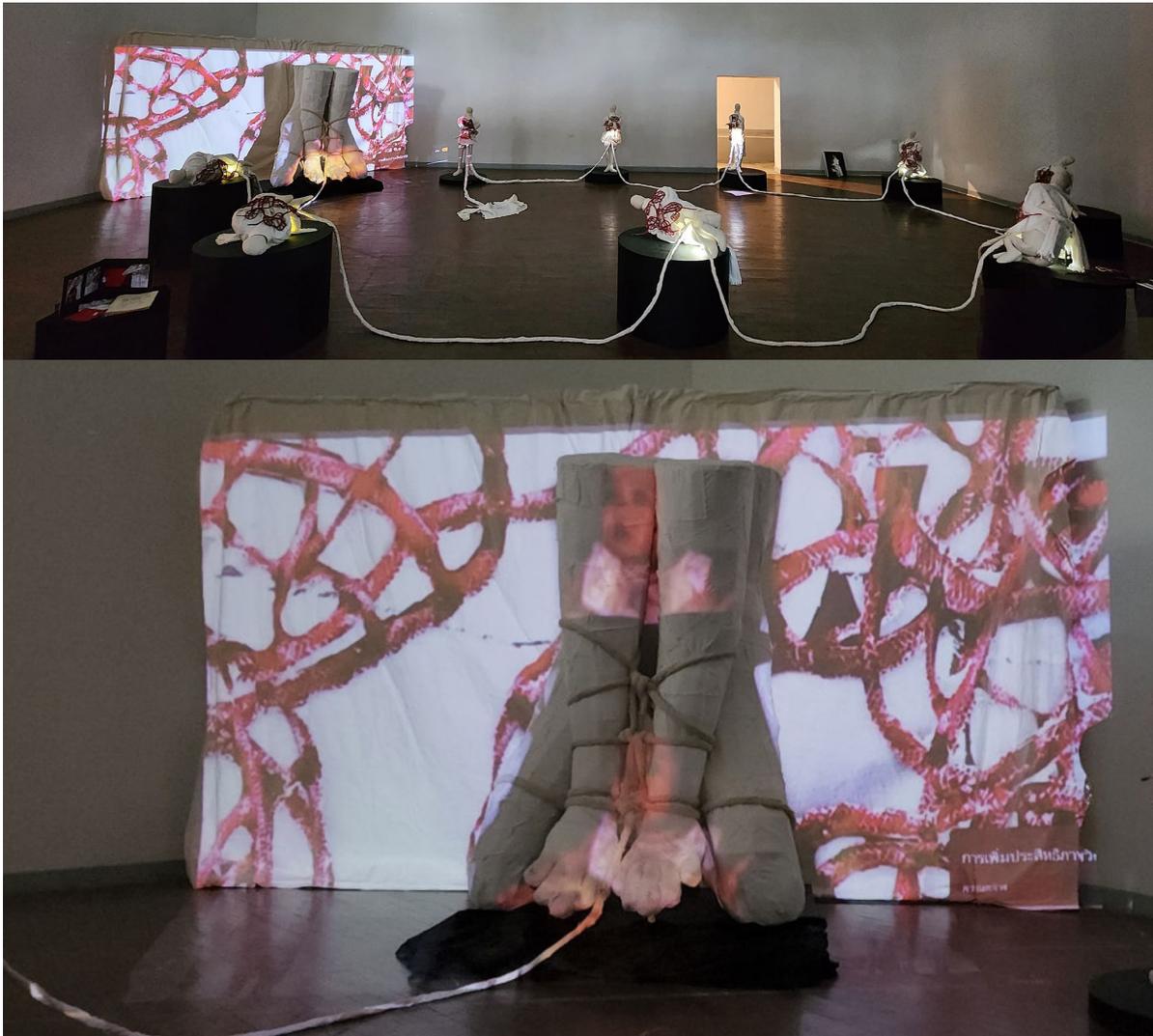
ภาพที่ 11 ประติมากรรมรูปคนครึ่งตัวที่สร้างจากโครงเหล็กและผ้าแคนวาส “ไอ้เปียร์”

Note: From © Usuma Punpaisan 27/01/2023

ความเป็นเพศชายถูกพันธนาการไว้ในร่างที่เป็นหญิงของตนนั่น เป็นความรู้สึกที่ถูกพันธนาการตัวตนไว้ในร่างกายที่มีเพศสรีระที่ไม่พึงปรารถนา ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดที่ต้องเก็บความต้องการไว้ภายใน และต้องยอมจำนนด้วยท่าทางที่คุกเข่าแบมือเหมือนเชลยที่ถูกพันธนาการจากการมัดเชือกแบบชิบาริที่ต้องการสื่อความหมายถึงการยอมรับความเจ็บปวดและอึดอัด ด้วยผลงานของข้าพเจ้าเปรียบตัวเองเป็นเชลยที่ถูกมัดด้วยต้องการของครอบครัว สุดท้ายการถูกพันธนาการนี้ได้เปลี่ยนไปจากอดีตจนถึงปัจจุบันจึงกลายเป็นความรู้สึกที่อึดอัดร่วมกับความรู้สึกเก็บกดทวีขึ้น ก่อตัวเป็นรูปทรงที่ยิ่งใหญ่ ผ่านผลงานประติมากรรมรูปทรงคนที่ห่อหุ้มด้วยผ้าแคนวาสที่ให้ความรู้สึกอึดอัด นอกจากนี้ ฝีเข็มและรอยเย็บที่ปรากฏบนประติมากรรมรูปคนครึ่งตัวคือการสื่อถึงความรู้สึกที่เสมือนการทิ่มแทงสร้างรอยแผลขนาดใหญ่ภายในจิตใจของข้าพเจ้า รวมถึงการใช้ชีวิตที่ศรัทธามีแสงสีแดงฉายลงบนเชือกเนื่องจากสามารถสร้างอำนาจดึงดูดความสนใจมากที่สุด และสีแดงที่แสดงออกถึงความก้าวร้าว ความตื่นเต้นเร่าใจ รวมถึงเป็นสัญลักษณ์ของความรัก การกระทำ และสื่อถึงภัยอันตรายอีกด้วย (Jeh-arong, 2003)

ผลสัมฤทธิ์ของงาน

การนำเสนอผลงานในรูปแบบนิทรรศการ “ศิลปะสื่อผสมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากความหลากหลายทางเพศภายใต้แนวคิด “โลกของฉัน” ได้นำไปจัดแสดงที่ห้องนิทรรศการ ณ หอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดังภาพที่ 12

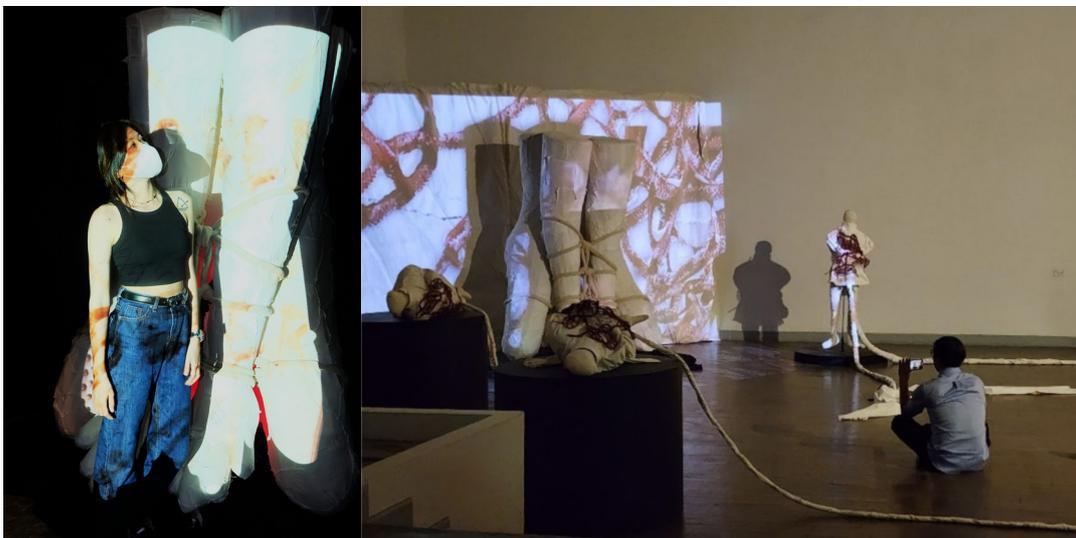

ภาพที่ 12 พื้นที่และบรรยากาศในช่วงจัดแสดงงาน
Note: From © Usuma Punpaisan 27/07/2023

ในช่วงเวลาที่จัดแสดงงานข้าพเจ้าได้ผลสัมฤทธิ์ของการจัดนิทรรศการประติมากรรมรูปคนครึ่งตัวจากโครงเหล็กและผ้า โดยนำเสนอและติดตั้งผลงานให้ครอบครัวและผู้เข้าชมได้รับรู้ถึงความรู้สึกและความปรารถนาต่อความต้องการเป็นเพศชายที่ถูกปกปิดอยู่ภายในใจ ผ่านท่าทางนั่งคุกเข่าแบมือและตรึงแขนด้วยเชือกไว้หว่างขา ทำให้ความรู้สึกของการต้องปกปิดไว้ได้สื่อสารออกมาอย่างมีพลัง และรูปแบบของการมัดเชือก “ชิบารี” ได้ตอกย้ำถึงการยอมจำนนมีต่อครอบครัวได้แรงกล้ามากขึ้น

ขณะแสดงนิทรรศการดังกล่าว ข้าพเจ้าได้เฝ้าสังเกตพฤติกรรม และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมถึงการสะท้อนกลับของผู้เข้าชมที่แสดงออกด้วยมานั้น สนับสนุนแนวความคิดที่ข้าพเจ้าได้แสดงออกผ่านงานศิลปะนี้ ผู้ชมรับรู้ถึงความรู้สึกและทัศนคติเชิงลบด้วยสีหน้าเศร้าหมอง บางท่านมีน้ำตา บางท่านเดินเข้ามาสนทนากับข้าพเจ้าด้วยคำพูดเชิงให้กำลังใจ กล่าวว่าข้าพเจ้าเก่งมากที่สามารถก้าวข้ามผ่านเรื่องราวสะเทือนใจได้ บางท่านเอามือลูบแขนตนเอง บางท่านนั่งกอดเข้าด้วยแววตาที่หม่นหมอง

นอกจากนี้ ผู้เข้าชมบางท่านยืนนิ่งไปกับผลงานเป็นเวลานานโดยมีแววตาที่แสดงผู้เข้าชมผลงานได้แสดงออกมานั้นค่อนข้างดูโศกเศร้าและครุ่นคิด รวมแสดงออกด้วยสีหน้าด้วยความรู้สึกร่วมกับผลงาน บางท่านให้ความสนใจในการถ่ายภาพที่มีภาพเคลื่อนไหวฉายลงบนประติมากรรมที่เป็นการเฝ้าดูบันทึกความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นของข้าพเจ้าอย่างตั้งใจ ดังภาพที่ 13

ภาพที่ 13 ปฏิกริยาจากผู้ร่วมงาน

Note: From © Usuma Punpaisan 27/07/2023

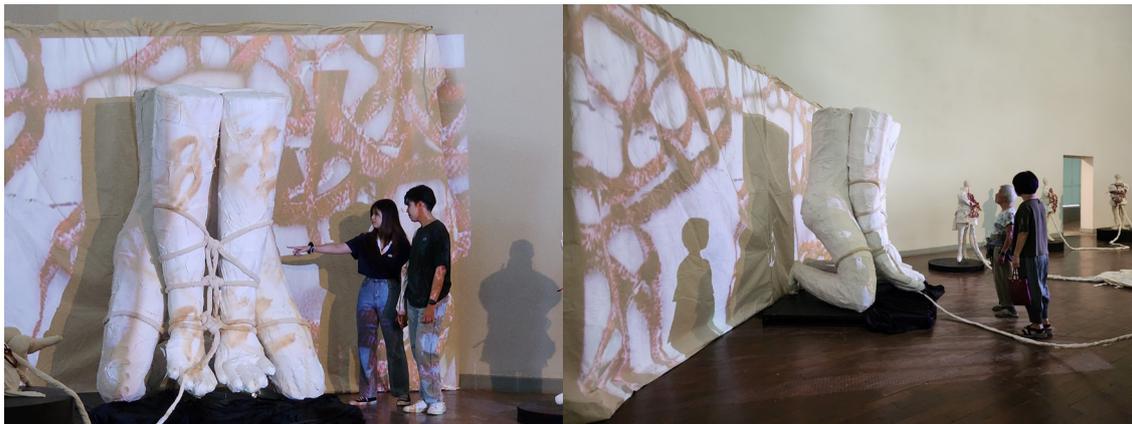
นอกจากนี้ ผู้ชมหลายท่านได้เลือกนั่งข้างผลงานประติมากรรม เพื่อสร้างการรับรู้และทำความเข้าใจความรู้สึก เป็นการแสดงออกเชิงการให้กำลังใจข้าพเจ้าที่มีความเจ็บปวดและต้องอดทนอย่างมากของการใช้ชีวิตในฐานะผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะผู้ที่ครอบครัวไม่ยอมรับในสิ่งที่ต้องการแสดงออก บางท่านแสดงออกโดยการนั่งกอดเข้าเพื่อสร้างการรับรู้ถึงความทุกข์ความเจ็บปวดที่เกิดขึ้น มีบางท่านนั่งอ่านหนังสือหน้าผลงานประติมากรรม เพื่อให้สร้างกำลังใจอีกทางหนึ่ง และผู้เข้าชมผลงานวัยเด็กท่านหนึ่งได้นอนตะแคงตัวแนบผลงานมือหนึ่งร้องไห้ระงม คล้ายกับกำลังฟังเสียงการเต้นของหัวใจที่ผลงานของข้าพเจ้าอย่างสงบนิ่ง หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า ผู้เข้าชมผลงานท่านนั้นกำลังสร้างพื้นที่ปลอดภัยและช่วยคลายความทุกข์ให้กับผลงานของข้าพเจ้าที่มีความเจ็บปวดทรมาน ดังภาพที่ 14

ภาพที่ 14 การรับรู้ของผู้ชมผลงาน

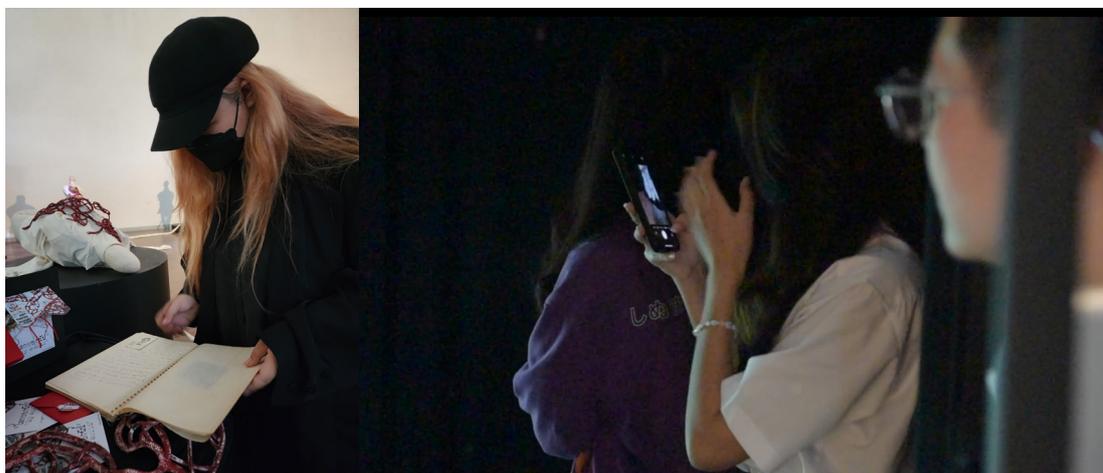
Note: From © Usuma Punpaisan 20/07/2023

ผู้เข้าชมผลงานบางส่วนมาเป็นคู่ ต่างยื่นพิจารณาผลงานชุดนี้ด้วยท่าทางที่สนใจเรื่องราวอาจเป็นการสนทนาเพื่อวิเคราะห์ความหมายของผลงาน ดังภาพที่ 15

ภาพที่ 15 การสังเกตผู้ชมผลงาน
Note: From © Usuma Punpaisan 21/07/2023

ในการแสดงผลงาน ข้าพเจ้าได้ทำการสังเกตการณ์เพื่อบันทึกผลสัมฤทธิ์ของดุชะฎินิพนธ์ชุดนี้และพบว่า ผู้ชมผลงานบางท่านร้องไห้ขณะชมผลงานประติมากรรมชิ้นนี้ ข้าพเจ้าเห็นน้ำตาของผู้เข้าชมเมื่อชมผลงานและได้อ่านบันทึกที่เป็นเรื่องราวที่เป็นต้นกำเนิดแนวคิดของการสร้างภาพเคลื่อนไหวที่ฉายบนผลงาน “ไอ้เปียร์” ผู้ชมบางท่านเอามือปาดน้ำตาที่ไหลออกมาขณะชมภาพเคลื่อนไหวที่ฉายซ้ำไปมา เป็นการอันสะท้อนถึงการรับรู้ความรู้สึกเชิงลบของข้าพเจ้าที่ต้องการสื่อสารถึงผู้ชม ดังภาพที่ 16

ภาพที่ 16 ภาพสะท้อนความรู้สึกเข้าถึงความเจ็บปวดของผู้ชมผลงาน
Note: From © Usuma Punpaisan 23/07/2023

ระหว่างการจัดแสดงศิลปะนิพนธ์ชุดนี้ ข้าพเจ้าได้เข้าร่วมสนทนากับผู้ชมผลงาน มีการอธิบายแนวคิดของข้าพเจ้า ในการสร้างสรรค์ประติมากรรมชิ้นนี้ และการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าชมผลงาน โดยบางท่านให้กำลังใจและ สอบถามกับข้าพเจ้าว่า “ทำได้อย่างไรถึงผ่านสิ่งเหล่านี้ได้” และระหว่างการสนทนา ผู้ชมทุกท่านตั้งใจให้กำลังใจ ข้าพเจ้า และข้าพเจ้ารับรู้ได้ความรู้สึกของผู้เข้าชมผลงานทุกท่านจากหัวใจ นอกจากนี้ การที่ครอบครัวของ ข้าพเจ้าได้มารับชมผลงานโดยไม่ได้แสดงความคิดเห็นใด ๆ แต่ทั้งสองท่านได้ร่วมถ่ายภาพในผลงานครั้งนี้ ซึ่ง สำคัญสำหรับข้าพเจ้า นับว่าเป็นผลสำเร็จของผลงานอย่างแท้จริง ดังภาพที่ 17

ภาพที่ 17 การร่วมแลกเปลี่ยนกับผู้ชมผลงานและภาพถ่ายครอบครัวของข้าพเจ้า

Note: From © Usuma Punpaisan 20/07/2023

สาระจากการสร้างสรรค์ผลงาน

ศิลปะสื่อผสมชุดนี้สะท้อนถึงประสบการณ์ของข้าพเจ้า เป็นงานศิลปะสื่อผสมแบบกึ่งนามธรรม (Semi Abstract) ที่ตัดทอนรูปทรงของคนออกไปครึ่งตัวออกไป (Thotong, 1989, pp. 94) และเป็นการสร้างกรรมวิธีทางประติมากรรม เทคนิคผสม ซึ่งวิธีการสร้างรูปทรงโดยการใช้วัสดุต่าง ๆ หรือวัสดุสำเร็จรูปมาประกอบให้เกิดรูปทรงตามที่ต้องการ (Mosikarat, 2005, pp. 141) วัสดุที่นำมาใช้ได้แก่ ผ้าแคนวาส เชือก เส้นด้าย และสีอะคริลิก

การสร้างสรรค์ผลงาน “ไอ้เปียร์” จำเป็นต้องใช้ความเกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่อยู่ภายในจิตใจ สร้างความหมาย ของการยอมจำนนต่อความต้องการของครอบครัวที่ปรารถนาให้ข้าพเจ้าเป็นหญิงดังเพศกำเนิด แต่ในความเป็น จริง ตัวตนของข้าพเจ้ามีความปรารถนาเป็นเพศชายที่ต้องยอมจำนนด้วยท่าทางนั่งคุกเข่าแบมือและตริ่งแขน ด้วยเชือกไว้หว่างขา โดยประติมากรรมนี้ถูกพันธนาการด้วยเชือกที่ทำจากผ้าดิบที่เชื่อมโยงถึงการกำเนิดในตัวตน ของตนเองแต่ยังคงอยู่ในร่างกายของเพศหญิงซึ่งได้แนวจากผลงานศิลปะของฟาบีโอ เดมอทธา (Fabio DaMotta) ซึ่งศิลปินได้ถ่ายทอดความงามของศิลปะการมัดเชือกแบบญี่ปุ่น “ชิบาริ” โดยเป็นการ “พันธนาการ” บนตัวแบบ (Chiewpimolporn, 2021) แต่ในผลงานศิลปะนิพนธ์ของข้าพเจ้าเป็นการนำการมัดเชือกโดยการใช้ผ้าดิบพัน

เป็นเกลียวและเย็บเก็บด้วยด้ายจนเกิดเป็นเส้นเชือกขนาดใหญ่ สร้างความรู้สึกให้ชิ้นงานมีพลังในการสื่อสาร การมัดเชือกบนผลงานประติมากรรมที่มีขนาดใหญ่สามารถทำให้ผู้ชมได้สัมผัสกับผลงานได้อย่างใกล้ชิดและมองเห็นการผูกมัดในชิ้นงาน ทำให้ผู้ชมได้มารับรู้ในตัวชิ้นงานและพิจารณาชิ้นงานได้อย่างใกล้ชิดและสัมผัสตัวชิ้นงานได้โดยง่าย

ผลงาน “ไอ้เปียร์” ได้สร้างการเข้าถึงผู้ชมได้ เนื่องจากมีการมัดอยู่ในระดับสายตาและมือ สามารถจับต้องชิ้นงานได้ รวมถึงการผิวสัมผัสของผลงานมีลักษณะขรุขระที่เป็นจุดสังเกตให้ผู้ชมได้ตั้งคำถามในการรับชมผลงาน รวมถึงการใช้แสงสีแดงฉายลงบนประติมากรรม โดยสอดคล้องกับงานของผลงาน ปิยะดา ณ พัทลุง ในงานศิลปะ เรื่อง “สื่อศิลปะ เพศสภาพและความเท่าเทียม” (Na Badalung, 2021) ซึ่งได้สรุปผลงานศิลปะไว้ว่า ในยุคสมัยที่แปรเปลี่ยนไป กลุ่มเพศทางเลือก (LGBTQ+) ได้มีบทบาทมากขึ้น และสามารถเปิดเผยตัวตนได้อย่างเสรีในสังคมไทย แต่ยังมีอีกมุมมองหนึ่งของสังคมที่กลับมีการปิดกั้นและไม่ได้ยอมรับตัวตนของกลุ่มเพศทางเลือกอย่างเต็มที่ โดยผลงานของปิยะดาเป็นหนึ่งในกลุ่มเพศทางเลือก (LGBTQ+) ที่ประสบกับปัญหาของการไม่ถูกยอมรับในตัวตนของตนเอง จึงทำให้ตกอยู่ในสภาวะรู้สึกที่อึดอัดและไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง อารมณ์ความรู้สึกเหล่านี้จึงกลายเป็นแรงบันดาลใจที่ถ่ายทอดออกมา ให้เกิดเป็นผลงานศิลปะเพื่อบอกเล่าความรู้สึกที่ต้องใช้ชีวิตอยู่ภายในสภาพแวดล้อมที่ไม่ได้รับการยอมรับในตัวตนของกลุ่มเพศทางเลือก (LGBTQ+) เป็นการบันทึกช่วงเวลาที่สำคัญในช่วงชีวิตที่ผ่านการทำงานสร้างสรรค์ เรื่องราวของศิลปินที่ใช้ความเป็นสัญลักษณ์เพื่อปลดปล่อยอารมณ์ความรู้สึกมานำเสนอเป็นผลงาน ซึ่งเป็นหนึ่งในแนวคิดการทำงานของข้าพเจ้าที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศแต่ไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัวเช่นกัน

ผลงานทั้งหมดประกอบกันเป็นบันทึกเรื่องราวของชีวิตที่ข้าพเจ้าได้ประสบพบเจอ โดยใช้การนำเสนอและการเชื่อมโยงมาเป็นแนวคิดซึ่งมีความเกี่ยวข้องตามแนวคิดในผลงานชื่อ “ไอ้เปียร์” ด้วยการถ่ายภาพเคลื่อนไหวในวัยเด็กของข้าพเจ้ารวมถึงบันทึกช่วงเวลาที่ย้ำปวด นำมาประกอบสร้างเป็นสื่อวีดิทัศน์ฉายลงบนประติมากรรมรูปคนครึ่งตัวขนาดใหญ่ ซึ่งสร้างแรงขับของการส่งความหมายในชิ้นงานให้ผู้ชมได้รับรู้ความเจ็บปวดที่ถูกครอบครัวกดดันในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (Pichayapaiboon, 2016) ที่กล่าวถึงระดับการรับรู้ของสุนทรียธาตุที่มีผลต่อจิตใจว่าเป็นระดับขั้นที่ 2 ซึ่งผู้ชมผลงานมีความรู้สึกความแปลกหูแปลกตา ความตราตรึงใจ ผลที่ได้จากขั้นนี้คือทำให้จดจำและมีอารมณ์ร่วมในส่วนที่ทำให้จดจำ มีผลต่อจิตใจ ส่งผลให้ผู้ชมผลงานรู้สึกสนใจ แปลกใจ สงสัย และตีความออกมาเป็นการแสดงออกทางร่างกายคือ ท่าทางประหลาดใจ ท่าทางสงสัย และท่าทางไม่พอใจในส่วนที่ทำให้เกิดอารมณ์ร่วมและส่วนที่มีผลต่อจิตใจได้เกิดความประทับใจและความซาบซึ้ง ซึ่งได้ตีความออกมาเป็นการแสดงออกทางร่างกายคือ การมีน้ำตาขณะรับชมผลงาน ทั้งนี้ เป็นการแสดงออกที่ผู้ชมได้แสดงออกมาหลังจากที่ชมดูขุณินพจน์ที่จัดแสดงผลงาน “ไอ้เปียร์” ของข้าพเจ้า

References

- Chiewpimolporn, K. (2021, February 22). *mūāying phuḁmat kḁ ying bæḁ bān chuāk - rāṅkaī - dḁkmai - chi bā ri Damotta Fabio sinlapin keḁ chāḁ brā si lḁ phuḁchai saḁ khḁṅg phāḁphāī nam sanæḁkhwām luksung thung khwāmruḁ suk thī dai plotplḁi phāītai phan-thanaḁkān* [‘The more you tie, the more you blossom’ Rope-Body-Flowers-Shibari Damotta Fabio – Brazilian gay artist uses the art of photography to present the depth of the feeling of release under bondage]. SPECTRUM. <https://spectrumth.com/เมื่อยิ่งผูกมัดก็ยิ่ง>.
- Jeh-arong, S. (2003). *kañ chuām yoṅg sīḁkap saphāwa ‘āḁom khḁṅg wairun tḁn plaī læ phuḁyai tḁn ton* [Association of Colors and Mood-Toon of Late Adolescents and Early Adults] [Unpublished thesis]. Chulalongkorn University.
- Jitpornsawan, S. (2022, April 25). *Maḁrūḁḁk “chi bā ri” ḁāḁīḁ’kar maḁd cheḁḁk thīmaḁkk wā khā wā Sex* [Let’s get to know “Shibari”, the art of rope tying that is more than just sex]. Beauty Hunter. <https://www.beautyhunter.co.th/มารู้จัก-ชิบาริ>.
- Mosikarat, P. (2005). *khwāmruḁ kīeokap pratimaḁkam pramuān sāra chut wichaḁ sinlapa kap sangkhom Thai sākhaḁ wichaḁ sinlapasāḁ Mahāwittthayaīai thiraḁ chabap prapprung nuāi thī 1-5* [“Knowledge about Sculpture,” a collection of contents for the Art and Thai Society course Liberal Arts major Sukhothai Thammathirat Open University, revised edition, Units 1-5]. Nontaburi. The Office of the University Press Sukhothai Thammathirat Open University.
- Na Badalung, P. (2021). *Sūsinlapa pheḁ saphāḁ læ khwām thaothām* [Art Gender and Equality]. [Unpublished master’s thesis]. Silpakorn University.
- Pichayapaiboon, P. (2016). *‘Ekkasān prakḁp kāṅsḁn wichaḁ sunthariḁyasāḁ nai sinlapasukḁsā sākhaḁ wichaḁ sinlapasukḁsā phaḁk wichaḁ sinlapa dontri læ nāttasin suksā* [Teaching publications of Aesthetics in Art Education, Field of study: Art Education, Department of Art, Music, and Dance Studies]. Silpakorn University.
- Thotong, S. (1989). *Sinlapa Kap Manut* [Art and Humans]. Bangkok: Odeon Store.

United Nations Development Programme. (2021). *rāṅgān phon kāṅsamrūt phūā sōpthāim prasopkān kān thūk tī trā læ luāk patibat khō ‘ong phū mī khwāmlāklaī thāng pheṭ nai prathē Thai [Report on the results of a survey to inquire about experiences of stigma and discrimination among LGBTQ people in Thailand]*. <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/publications/UNDP-TH-2019-LGBT-Tolerance-but-not-Inclusion-Fact-Sheet-TH.pdf>.

Unlockmen. (2019, September 5). *NIHON STORIES: SHIBARI Kan Rat Rueang Thi Kao Phan Rueang Phet Su Sat Lae Sinlapa Haeng Kan Bambat Chit Chai [NIHON STORIES: Shibari — From Sexual Practice to the Art and Science of Psychological Healing]*. <https://www.unlockmen.com/nihon-stories-hojjutsu-kinbaku-and-shibari>.